

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a opta)

3 aprilie 2014 *

„Trimitere preliminară — Directiva 93/13/CEE — Aplicare ratione temporis — Fapte anterioare aderării Republicii Slovace la Uniunea Europeană — Necompetență vădită a Curții”

În cauza C-153/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Okresný súd Bardejov (Slovacia), prin decizia din 15 februarie 2013, primită de Curte la 26 martie 2013, în procedura

Pohotovosť s. r. o.

împotriva

Ján Soroka,

cu participarea:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul C.G. Fernlund, președinte de cameră, domnul A. Ó Caoimh și doamna C. Toader (raportor), judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Republica Slovacă, de B. Ricziová, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de A. Tokár și de M. van Beek, în calitate de agenți,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, conform articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

* Limba de procedură: slovacă.

Ordonanță

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 6 și 7 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273) coroborate cu articolele 38 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Pohotovost s. r. o. (denumită în continuare „Pohotovost”), pe de o parte, și domnul Soroka, pe de altă parte, cu privire la executarea silită a unei sume datorate de acesta din urmă în temeiul unui contract de credit de consum încheiat cu Pohotovost.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 93/13 prevede:

„O clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună-credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.”

- 4 Conform articolului 6 alineatul (1) din această directivă:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

- 5 Potrivit articolului 7 din directiva menționată:

„(1) Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori.

(2) Mijloacele menționate la alineatul (1) cuprind dispozițiile în conformitate cu care persoanele sau organizațiile care au, în temeiul legislației interne, un interes legitim în protecția consumatorilor pot introduce o acțiune în justiție sau în fața organismelor administrative competente, în conformitate cu legislația internă în cauză, pentru a obține o decizie care să stabilească dacă clauzele contractuale elaborate pentru a fi utilizate în general sunt abuzive, astfel încât să poată aplica mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea acestor clauze în continuare.

(3) Cu respectarea legislației interne, acțiunile menționate la alineatul (2) pot fi îndreptate, separat sau în ansamblu, împotriva unui număr de vânzători sau furnizori din același sector economic sau împotriva asociațiilor acestora care utilizează sau recomandă utilizarea aceluiași clauze contractuale generale sau a unor clauze similare.”

- 6 Articolul 8 din Directiva 93/13 prevede:

„Statele membre pot adopta sau menține cele mai stricte dispoziții compatibile cu tratatul în domeniul reglementat de prezenta directivă, pentru a asigura consumatorului un nivel maxim de protecție.”

Dreptul slovac

7 Articolul 93 alineatul 2 din Codul de procedură civilă (Občiansky súdny poriadok) prevede:

„În procedură poate de asemenea să intervină, în susținerea reclamantului sau a pârâtului, o persoană juridică a cărei activitate constă în protecția drepturilor în sensul reglementării speciale [...]”

8 Potrivit articolului 251 alineatul 4 din acest cod:

„Aplicarea deciziilor și procedura de executare în sensul legislației speciale [...] sunt reglementate de dispozițiile părților anterioare, cu excepția cazului în care legislația specială menționată prevede altfel. Cu toate acestea, pronunțarea se face întotdeauna prin ordonanță.”

9 Potrivit articolului 37 alineatul 1 din Codul privind executarea:

„Părțile din procedură sunt creditorul și debitorul; celelalte persoane nu pot fi părți în procedură decât pentru capătul de cerere în raport cu care prezenta lege le recunoaște această calitate. În cazul în care instanța se pronunță asupra cheltuielilor de executare silită, executorul judecătoresc mandatat este de asemenea parte în procedură.”

Cauza principală și întrebările preliminare

10 La 10 decembrie 2002, Pohotovost' i-a acordat domnului Soroka un credit de consum în cuantum de 10 000 de coroane slovace (SKK) (332 de euro). Acest contract cuprindea de asemenea un mandat tip dat de debitor domnului KušnĚr, avocatul Pohotovost'.

11 Din decizia de trimitere reiese că acest contract de credit nu menționa nivelul dobânzii anuale efective (DAE) și că, în plus, acesta conținea o clauză prin care era instituită o penalitate de 0,25 % pe zi, ceea ce corespunde unei penalități anuale de 91,25 %.

12 La 27 martie 2003, un notar a autentificat declarația de recunoaștere a datoriei ce decurgea din acest contract, efectuată în numele consumatorului de domnul Paiček, care era mandatat la rândul său de același avocat, domnul KušnĚr.

13 În temeiul acestui act notarial, care, potrivit dreptului slovac, constituie titlu executoriu, Pohotovost' a introdus, la 26 mai 2003, o cerere prin care solicita încuviințarea executării silite a creanței sale. La 24 iunie 2003, Okresný súd Bardejov (Tribunalul Districtual din Bardejov) a acordat fără rezerve unui executor judecătoresc autorizația de executare referitoare la recuperarea sumei de 474,01 euro.

14 La 19 august 2011, asociația pentru protecția consumatorilor Združenie na ochranu občana spotrebitela HOOS (denumită în continuare „Združenie HOOS”) a solicitat să intervină în procedura de executare silită desfășurată împotriva domnului Soroka. La 3 aprilie 2012, instanța de trimitere a respins cererea de intervenție a acestei asociații pentru motivul că intervenția unui terț nu era posibilă decât în cadrul unei proceduri contradictorii, iar nu și în cadrul unei proceduri de executare.

15 La 16 aprilie 2012, Združenie HOOS a formulat o cale de atac împotriva acestei decizii, susținând că nu era legitimă excluderea intervenției unui terț în procedurile în care cererea de executare silită se întemeiază pe o decizie arbitrală sau pe un act notarial.

16 La 19 aprilie 2012, instanța de trimitere a dat o ordonanță de suspendare a executării pentru motivul că actul notarial nu era executoriu întrucât fusese semnat de una și aceeași persoană, care îl reprezenta atât pe creditor, cât și pe debitor, ceea ce, potrivit acestei instanțe, încalcă dispozițiile aplicabile ale dreptului slovac, în special articolul 22 alineatul 2 din Codul civil.

- 17 Sesizată de Pohotovost', la 7 iunie 2012, cu o cale de atac împotriva acestei ordonanțe de suspendare a executării, instanța de trimitere arată în decizia sa, pe de o parte, că, într-o cauză în care debitorul este o persoană fără adăpost, cum pare să fie cazul domnului Soroka, ar fi util ca Združenie HOOS să poată interveni, cu atât mai mult cu cât această asociație este, în speță, dispusă să facă acest lucru în vederea apărării intereselor persoanei în cauză. Pe de altă parte, această instanță arată că, la 10 octombrie 2012, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Curtea Supremă a Republicii Slovace) a statuat, potrivit unei decizii pronunțate într-o altă cauză, că intervenția unui terț nu putea fi admisă decât în procedurile contradictorii, iar nu și în procedurile de executare, care, prin natura lor, nu au un astfel de caracter. Un membru al completului de judecată din cadrul Najvyšší súd Slovenskej republiky ar fi formulat însă, în cuprinsul acelei ordonanțe, o opinie contrară potrivit căreia intervenția unui terț nu ar putea fi concepută pentru ansamblul procedurii de executare, dar ar trebui totuși să fie admisă pentru anumite părți ale acestei proceduri.
- 18 Instanța de trimitere deduce din aceasta că, în aplicarea jurisprudenței Najvyšší súd Slovenskej republiky, cererea de intervenție a Združenie HOOS ar trebui să fie respinsă. Aceasta ridică însă problema conformității acestei jurisprudențe cu dispozițiile Directivei 93/13.
- 19 În aceste condiții, Okresný súd Bardejov a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Dispozițiile Directivei [93/13] coroborate cu articolele 47 și 38 din [cartă] trebuie să fie interpretate în sensul că se opun legislației unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care nu permit unei persoane juridice care are drept scop protecția drepturilor consumatorilor să intervină într-o procedură de executare pentru a asigura protecția unui consumator, împotriva căruia are loc executarea pentru recuperarea unei creanțe rezultate dintr-un contract de consum și care nu este reprezentat de un avocat?
- 2) Legislația Uniunii Europene menționată la prima întrebare trebuie să fie interpretată în sensul că este încălcat dreptul fundamental la protecție jurisdicțională al consumatorului și al intervenientului, în sensul articolului 47 din [cartă], în cazul în care nu este permisă, într-o procedură de executare, intervenția unei persoane juridice care are drept scop protecția drepturilor consumatorilor, iar consumatorul nu este reprezentat de un avocat?”

Procedura în fața Curții

- 20 Prin scrisoarea din 4 iulie 2013, Pohotovost' a informat Curtea că, la 26 martie 2013, și-a retras apelul și că, potrivit dreptului național, instanța de trimitere era obligată să închidă procedura. În consecință, ordonanța de suspendare a executării dată de această instanță la 19 aprilie 2012 ar dobândi autoritate de lucru judecat.
- 21 Invitată de Curte să îi confirme că era încă investită cu litigiul principal și să îi indice dacă, în acest context, își menținea cererea, instanța de trimitere a precizat, prin scrisoarea din 3 decembrie 2013, că Krajský súd v Prešove (Curtea Regională din Prešov), prin ordonanța din 31 octombrie 2013, pe de o parte, a anulat ordonanța din 3 aprilie 2012 prin care a fost respinsă intervenția Združenie HOOS și i-a trimis cauza spre rejudecare și, pe de altă parte, a decis că nu era necesară pronunțarea cu privire la calea de atac formulată de Pohotovost' împotriva ordonanței de suspendare a executării din 19 aprilie 2012. În aceste condiții, instanța de trimitere a făcut cunoscut faptul că, în opinia sa, răspunsul la întrebările preliminare era indispensabil pentru soluționarea problemei intervenției în procedura de executare și a arătat că își menținea, în consecință, cererea de decizie preliminară.

Cu privire la competența Curții

- 22 În temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură, atunci când este în mod vădit incompetentă pentru a judeca o cerere, Curtea poate oricând, după ascultarea avocatului general, fără continuarea procedurii, să se pronunțe prin ordonanță motivată. Se impune aplicarea acestei dispoziții în prezenta cauză.
- 23 În speță, din decizia de trimitere reiese că unicul contract de credit în discuție în litigiul principal a fost încheiat la 10 decembrie 2002, așadar anterior datei de 1 mai 2004, data aderării Republicii Slovacie la Uniunea Europeană.
- 24 Or, astfel cum a arătat Comisia Europeană în observațiile sale scrise, conform unei jurisprudențe constante a Curții, aceasta este competentă să interpreteze dreptul Uniunii numai în ceea ce privește aplicarea sa într-un stat membru începând de la data aderării acestuia din urmă la Uniune (a se vedea Hotărârea Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, punctul 36, Hotărârea Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, punctele 22 și 23, Hotărârea CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, punctul 14, precum și Ordonanța Semerdzhiev, C-32/10, EU:C:2011:288, punctul 25). De altfel, Curtea a avut deja ocazia să aplice această jurisprudență în privința unei cereri de interpretare a Directivei 93/13 în legătură cu un contract de credit de consum încheiat anterior aderării Republicii Slovacie (Ordonanța SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, punctul 36).
- 25 În consecință, în aplicarea articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Curtea este vădit incompetentă să răspundă la întrebările adresate de Okresný súd Bardejov.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 26 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) dispune:

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este vădit incompetentă să răspundă la întrebările adresate de Okresný súd Bardejov (Slovacia) prin decizia din 15 februarie 2013.

Semnături